

Liike Nyt eduskuntaryhmän vastaukset hallitustunnustelija Petteri Orpolta saatuihin kysymyksiin

Hyvä Petteri Orpo, kiitämme mahdollisuudesta vastata hallitustunnustelijan antamiin kysymyksiin. Alla Liike Nytin eduskuntaryhmän valmistelemat vastaukset.

1. Mitkä ovat ne keskeiset yhteiskunnalliset muutokset, joita seuraavan hallituksen pitäisi mielestänne saada aikaan?

Työllisyysasteen kasvattaminen ja työntekoon kannustavan yhteiskunnan rakentaminen. Tarvitaan työmarkkinauudistus, joka luo joustavan paikallisen sopimisen kulttuurin yritysten ja työntekijöiden välille. Kannustinloukkuja on purettava, sosiaaliturva on muutettava työntekoon kannustavaksi ja laadukkaampaa työelämää on edistettävä. Työttömyysturva ei ole saavutettu etu vaan mahdollisuus nousta työttömyydestä ja palata työelämään.

Yrittäjäystävällisen toimintaympäristön luominen. Talous saadaan kasvuun, kun kotimaiset ja kansainväliset yritykset investoivat Suomeen. Yrittäjäystävällinen toimintaympäristö saadaan rakennettua kasvua ja investointeja kannustavalla verotuksella, edistämällä paikallista sopimista ja karsimalla byrokratiaa. Suomen kasvupotentiaali on erityisesti keskisuurissa vientiyrityksissä.

Panostukset lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä laadukkaaseen oppimispolkuun varhaiskasvatuksesta korkeakouluun ovat Suomen tulevaisuuden kannalta elintärkeitä. Monipuoliset matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut, oppilaitosten tukihenkilöstö, oikeus harrastukseen harrastussetelillä ja parempi yhteistyö oppilaitosten, perheiden ja viranomaisten välillä ovat Liikkeen esittämiä parannuksia hyvinvointiin. Kaksivuotinen esiopetus antaa valmiudet peruskouluun, rauhallisen oppimisympäristön peruskoulu auttaa oppimaan luku-, lasku- ja kirjoitustaidon ja korkeakoulujen ja yliopistojen aloituspaikkojen lisääminen nostaa koulutustasoa.

Valtion talous on saatava tasapainoon seuraavan kahden hallituskauden aikana. Päätökset sen toteuttamiseksi on tehtävä tulevalle hallituskaudella. Nykyinen suunta rapauttaa pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusperustan. Mitä kauemmin odotamme, sitä vaikeampia päätöksiä joudumme tekemään. Valtion talous saadaan tasapainoon sopeuttamalla ja talouskasvulla.

Digitalisaatio ja kestävä siirtymä ovat kasvun vetureita. Digitalisaatio ja tekoäly luovat merkittäviä mahdollisuuksia esimerkiksi työn tuottavuuden kasvattamiseen. Suomen on pysyttävä kehityksen aallonharjalla. Kehitykselle pitää olla avoin ja siihen on panostettava. Vientituotteiden ja -palveluiden jalostusarvoa on kasvatettava, jotta kauppataseen alijäämä saadaan kurottua umpeen. Tarvitaan rohkeita ideoita, kuten esittämämme kestävän siirtymän erityisalue.

Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä on saatava kuntoon. Hoitajapula on akuutti. Vanhustenhuolto on kriisissä. Hoitojonot aiheuttavat kärsimystä yksilöille ja monien miljardien vuosittaisia kustannuksia yhteiskunnalle. Ensi hallituskaudella nämä asiat on viimein laitettava kuntoon.

Suomen huoltosuhde heikkenee tulevina vuosina, kun työikäisen väestön osuus pienenee. Yhteiskuntamme ydinpalveluiden, yritysten toimintaedellytysten ja pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoituspohjan turvaamiseksi työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä. Suomen on panostettava kansainväliseen rekrytointiin myös valtion toimesta. Liike Nyt on esittänyt, että seuraava hallitus nimittäisi maahanmuuttoministerin hoitamaan tätä Suomen tulevaisuuden kannalta tärkeää tehtävää.

2. Yhdyttekö valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron 8.12.2022 esittämään tilannekuvaan Suomen taloudellisesta tilasta ja julkisen talouden sopeuttamistarpeesta? Sitoudutteko valtiovarainministeriön virkatyönä esittämään julkisen talouden tasapainottamisen mittaluokkaan tulevalla vaalikaudella? Millä keinoilla olette valmiita tasapainottamaan julkista taloutta?

Suomen talouden tilanne on vakava. Tarvitaan konkreettisia poliittisia päätöksiä, joilla saadaan luotua edellytykset talouden kasvulle sekä tarkoin harkittuja sopeuttamiskeinoja.

Yhdymme valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron tilannekuvaan ja olemme valmiita sitoutumaan valtiovarainministeriön virkatyönä esittämään julkisen talouden tasapainottamisen mittaluokkaan tulevalla vaalikaudella.

Liike Nytin kanta on, että edellytysten luominen talouden kasvulle on seuraavan hallituksen kaikista tärkein tehtävä. Ainoastaan vahva yrityksissä tapahtuva kasvu auttaa meitä turvaamaan pohjoismaisen hyvinvointivaltion palvelut myös tulevaisuudessa. Sopeutustoimien osalta tulee tehdä kattavat vaikutusarvioinnit. Talouskasvua syöviä veronkiristyksiä tai leikkauksia ei tule tehdä. Hallitusohjelman kokonaisuus ratkaisee.

Esittämämme talouden kasvua edistävät toimenpiteet sekä sopeutuskohteet:

- **Työllisyystoimet;** Tarvitaan työmarkkinauudistus, joka luo joustavan paikallisen sopimisen kulttuurin yritysten ja työntekijöiden välille. Haluamme purkaa kannustinloukkuja nostamalla ulosoton suojaosuutta, poistamalla opintotuen tuloajat ja keventämällä eläkeläisten työn verotusta. Sosiaaliturvasta pitää tehdä työhön kannustava nostamalla työttömyysturvan suojaosaa ja porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Samalla on lisättävä työllistymiseen tähtäävää uudelleenkoulutusta, otettava Saksasta mallia oppisopimuskoulutuksen kehittämisessä, edistettävä laadukkaampaa työelämää ja lisättävä resursseja työvoimapalveluiden yksilölliseen työhönohjaukseen.
- **Yrittäjyyden edellytysten parantaminen;** Talous saadaan kasvuun kun kotimaiset ja kansainväliset yritykset investoivat Suomeen. Yrittäjyystävällinen toimintaympäristö saadaan rakennettua kasvua ja investointeja kannustavalla verotuksella, paikallista sopimista edistämällä ja karsimalla byrokratiaa. Investointien edistämiseksi Liike Nyt on esittänyt, että yritykset voivat vähentää yhteisöverotuksesta tekemiään investointeja.
- **Hoitojonojen purkaminen;** Hoitojonojen kokonaiskustannus yhteiskunnalle on vuonna 2021 arvioitu olleen 6,2 miljardia. Ratkaisuna esitämme perhelääkärimallia,

Kela-korvauksen nostoa, yhden luukun ja kerralla kuntoon periaatetta, ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, monipuolisia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja ja yksityisten palveluntuottajien ottamista mukaan osaksi järjestelmää.

- **Digitalisaatio ja kestävä siirtymä;** Digitalisaatio luo suuria mahdollisuuksia työn tuottavuuden kasvattamiseen ja julkisten palveluiden tuottamisen tehostamiseen. Vientituotteiden ja -palveluiden jalostusarvoa on kasvatettava. Tarvitaan rohkeitakin ideoita, kuten esittämämme kestävä siirtymän erityistalousalue. Kasvatavat panostukset TKI-rahoitukseen ovat edellytys tulevaisuuden menestykselle.
- **Työperäinen maahanmuutto;** Työperäisen maahanmuuton edistämiseksi tarvitaan vetovoimatekijöitä ja markkinointia. Kansainvälistä rekrytoimintaa tulee kehittää myös valtion toimesta. Osaavasta ulkomaisesta työvoimasta käydään kilpailua. Suomi voisi parantaa kilpailuasemiaan esimerkiksi myöntämällä verohelpotuksia Suomeen määräaikaaisesti töihin tuleville.
- **Osaamistason nostaminen;** Oppivelvollisuuden laajentaminen kaksivuotiseen esiopetukseen, peruskoulu, jossa kaikki oppivat luku-, lasku- ja kirjoitustaidon, ammatillinen koulutus, jossa opitaan etäyhteyden sijaan lähiopiskeluna, ja lisää aloituspaikkoja korkeakouluihin ja yliopistoihin ovat Liikkeen esittämiä parannuskeinoja osaamistason nostamiseksi.
- **Sopeuttaminen;** Viimeisessä vaihtoehtobudjetissaan Liike Nyt esitti 3,26 miljardin euron vuotuisia sopeutuksia ja 800 miljoonaa euron lisäpanostuksia soteen ja 200 miljoonaa euroa koulutukseen. Sopeutustoimia esitimme seuraavasti 600 miljoonaa euroa pois kehitysavusta, 400 miljoonaa euroa pois asumistuesta asettamalla katon sille, 400 miljoonaa euroa pois yritystuista, 400 miljoonaa euroa lisää haittaverosta (sokeri, tupakka, alkoholi), 300 miljoonaa euroa pois valtion hallinnosta, 200 miljoonaa euroa lisää ay-jäsenmaksujen verovapauden poistosta ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sijoitustuottojen verovapauden poistosta, 200 miljoonaa euroa lisää asunto-osakeyhtiöiden yhtiölainojen korkojen verovähennysoikeuden poistosta, 200 miljoonaa euroa pois ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta porrastuksen avulla, 200 miljoonaa euroa lisää harmaan talouden torjunnalla, 200 miljoonaa euroa lisää nuuskan myynnin verotuloista, 150 miljoonaa euroa pois Yleisradion kustannuksista ja 10 miljoonaa euroa pois puoluetuesta.

3. Miten edistäisitte verotuksen kannustavuutta? Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteenne verotuksen kehittämisessä?

- Investointien edistämiseksi Liike Nyt on esittänyt, että yritykset voisivat vähentää yhteisöverosta tekemiään investointeja.
- Tavoitteenamme on, että pitkällä tähtäimellä työn verotusta tulisi laskea. Tämä tulee tehdä talouden suhdanteet huomioon ottaen.
- Eläke ja eläkeläisen ansiotulo tulisi verottaa erillisinä tuloina

- Työvoimapulaa kohtaavilla aloilla (esimerkiksi hoitoala) työelämässä jatkaville tai työelämään palaaville eläkeläisille tulisi tarjota veroporkkana.
- Suomen kokonaisveroasteen kehityksen tulisi olla laskeva.
- Kotitalouksia koettelevan hintojen nousun helpottamiseksi olemme esittäneet ruoan arvonlisäveron laskua.
- Ammattiyhdistysliikkeen osinkotuottojen ja jäsenmaksujen verovapaus tulisi poistaa.

4. Oletteko valmiita sitoutumaan siihen, että seuraava hallitus asettaa julkista taloutta vahvistavien työllisyystoimien tavoitteeksi 100 000 uutta työllistä? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne julkista taloutta vahvistaviksi työllisyystoimiksi? Millaisiin keinoihin olette valmiita työmarkkinoiden uudistamiseksi ja sopimisen vapauden edistämiseksi?

Kyllä olemme. Liike Nyt on eduskuntavaaliohjelmassaan esittänyt tavoitteekseen työllisyysasteen kasvun 85% ensi hallituskaudella. Kaikki työikäiset ja työkykyiset on saatava töihin. Työnteosta on tehtävä kaikille kannattavaa ja palkalla pitää tulla toimeen. Työ ja yrittäminen ovat hyvinvoinnin lähde ja hyvinvointiyhteiskunnan perusta.

Haluamme purkaa kannustinloukkuja nostamalla ulosoton suojaosuuden 1500€/kk ja poistamalla opintotuen tuloajat. Sosiaaliturvasta pitää tehdä työhön kannustava nostamalla työttömyysturvan suojaosaa 1000€/kk ja porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Samalla on lisättävä työllistymiseen tähtäävää koulutusta, edistettävä laadukkaampaa työelämää ja työvoimapalveluihin on saatava resursseja, jotta yksilöllinen työhönohjaus saadaan käytännössä toteutettua.

Verotuksen kautta tehtävinä työllisyystoimina verottaisimme eläkkeen ja eläkeläisen ansiotulon erillisinä tuloina, tarjoaisimme työvoimapulasta kärsivillä aloilla työskenteleville eläkeläisille veroporkkanan ja yritysten mahdollisuuksia työllistää edistäisimme antamalla yrityksille mahdollisuuden vähentää yhteisöverosta tekemiään investointeja.

Esitämme, että työmarkkinat uudistetaan purkamalla yleissitova työehtosopimusjärjestelmä. Samalla lainsäädäntöön tulee kirjata minimipalkka ja henkilöstöllä tulisi olla edustaja yhtiön hallituksessa. Työntekijöiden irtisanomista pitäisi helpottaa. Poliittisia lakkoja ja suhteettoman suuria tukilakkoja on rajoitettava.

Hoitojonojen purku ja sairauspäivien vähentäminen. Hoitojonojen kokonaiskustannukset ovat olleet arviolta 6,2 miljardia vuonna 2021. Hoitoonpääsyn tehostaminen ja uusien prosessien ja mallien luominen säästävät suuria summia ja vähentävät inhimillistä kärsimystä ja sairauspäiviä. Ratkaisuja kyllä löytyy.

Oppisopimuskoulutuksen kehittäminen on tärkeää. Hyväksi todettu Saksan mallin mukainen oppisopimuskoulutus perustuu siihen, että kaikki tahot hyötyvät siitä. Koulutuksen sisällöt on suunniteltu yhdessä yritysten kanssa. Oppisopimuskoulutuksen kautta saamme nuoria töihin ja paikattua työvoimapulaa.

Työnteko luo hyvinvointia niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Suomessa on suuri joukko osatyökykyisiä, joilla olisi halua ja kykyä työntekoon. Tällä on merkitystä myös useilla aloilla vaivaavaan työvoimapulaan

5. Miten vastaisitte laaja-alaiseen työvoimapulaan Suomessa? Millä keinoin lisäisitte kansainvälistä rekrytointia työvoiman saatavuuden turvaamiseksi?

Haluamme purkaa kannustinloukkuja nostamalla ulosoton suojaosuuden 1500€/kk ja poistamalla opintotuen tuloajat. Sosiaaliturvasta pitää tehdä työhön kannustava nostamalla työttömyysturvan suojaosaa 1000€/kk ja porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Samalla on lisättävä työllistymiseen tähtäävää koulutusta, edistämällä laadukkaampaa työelämää ja työvoimapalveluihin on saatava resursseja, jotta yksilöllinen työhönohjaus saadaan käytännössä toteutettua.

Verotuksen kautta tehtävinä työllisyystoimina verottaisimme eläkkeen ja eläkeläisen ansiotulon erillisinä tuloina, tarjoaisimme työvoimapulasta kärsivillä aloilla työskenteleville eläkeläisille veroporkkanan ja yritysten mahdollisuuksia työllistää edistäisimme antamalla yrityksille mahdollisuuden vähentää tekemiään investointeja yhteisöverosta.

Työmarkkinat on uudistettava purkamalla yleissitova työehtosopimusjärjestelmä. Samalla lainsäädäntöön tulee kirjata minimipalkka ja henkilöstöllä tulisi olla edustaja yhtiön hallituksessa. Työntekijöiden irtisanomista pitäisi helpottaa. Poliittisia lakkoja ja suhteettoman suuria tukilakkoja on rajoitettava.

Oppisopimuskoulutuksen kehittäminen on tärkeää. Hyväksi todettu Saksan mallin mukainen oppisopimuskoulutus perustuu siihen, että kaikki tahot hyötyvät siitä. Koulutuksen sisällöt on suunniteltu yhdessä yritysten kanssa. Oppisopimuskoulutuksen kautta saamme nuoria töihin ja paikattua työvoimapulaa.

Työnteko luo hyvinvointia niin yksilön kuin yhteiskunnankin kannalta. Suomessa on suuri joukko osatyökykyisiä, joilla olisi halua ja kykyä työntekoon. Tällä on merkitystä myös useilla aloilla vaivaavaan työvoimapulaan.

Hoitojonojen purku ja sairauspäivien vähentäminen. Hoitojonojen kokonaiskustannukset ovat olleet arviolta 6,2 miljardia vuonna 2021. Hoitoonpääsyn tehostaminen ja uusien prosessien ja mallien luominen säästävät suuria summia ja vähentävät inhimillistä kärsimystä ja sairauspäiviä. Ratkaisuja kyllä löytyy.

Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Saadaksemme ulkomaista työvoimaa meidän pitää parantaa vetovoimatekijöitä, kuten antamalla verohelpotuksia Suomeen määräaikaaisesti töihin tuleville. Meidän pitää muuttaa työkuultuuria niin että ilman sujuvaa suomenkieltäkin on mahdollisuuksia työllistyä. Työperäisen maahanmuuton edistämiseksi Liike Nyt esittää tulevaan hallitukseen maahanmuuttoministeriä. Tarvitaan valtion rekrytointitoimistoja ulkomaille, joissa markkinoidaan Suomea ja tarjotaan Suomen yhteiskuntaan tutustumis- ja kielikoulutusta.

6. Mitkä ovat tärkeimmät keinonne sosiaali- ja terveystalouden hoitojonojen purkamiseen? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne hoitajapulan ratkaisuun?

Keinot nopeuttaa hoitoonpääsyä, sujuvoittaa hoitoa ja lyhentää läpimenoaikoja:

- Asiakaslähtöinen hoitopolkujen kehittäminen: hoidon ja palveluiden saatavuuden parantaminen
- Perhelääkärimalli: tuttuus, hoidon jatkuvuuden turvaaminen
- Digitaalisten ja etäpalveluiden kehittäminen
  - etävastaanotto /-hoiva /-kuntoutus, väestön ikärakenne huomioon ottaen
  - sähköiset asiakaspolut
- Yhden luukun periaate – asiakas soittaa / kontaktoi yhtä tahoa ja ammattilainen etsii oikein osaajan asiakkaan tarpeisiin
- Kerralla kuntoon –toimintamalli > vähentää häiriökysyntää (esim. puhelinpalvelu). Häiriökysyntä: sekä asiakkaan että toimijan häiriö: asiakas ottaa uudelleen ja uudelleen yhteyttä, minkä vuoksi sotetoimijan pitää resurssoida toistuviin, em. turhiin yhteydenottoihin ammattilaisia, jolloin se resurssi on poissa todellisesta hoidon tarpeeseen vastaamisesta
- Nyt kun koko sosiaali- ja terveydenhuolto on saman katon alla, hoitoketjujen järjeittäminen ja lyhentäminen asiakaslähtöisesti niin, että ”turhat” käynnit jää pois ja potilaan asia hoituu yhdellä käynnillä esim. terveyskeskuslääkärin työssä ortopedian, gynekologian, neurologian ”takapirut” helposti konsultoitavissa
- Moniammatillisen työnjaon kehittäminen joustavaksi, ammattihenkilöiden koulutusta ja osaamista vastaavaksi, jokaiseen kolotukseen ei tarvita lääkärin arviota

Hoitajapula on ratkaistava parantamalla työoloja ja palkkausta. Hoitajien työtä on arvostettava enemmän. Ehdotamme, että hoitoalan opiskelijoille maksetaan palkkaa harjoittelujaksoilta. Hoitajien koulutuspaikkoja on lisättävä. Tarvitsemme eri pätevyysvaatimuksia täyttäviä työntekijöitä, jotka suorittavat tehtäviä, joiden tekemiseen ei tarvita laajaa terveydenhuollon koulutusta. Eläköityneitä hoitajia voidaan houkuttaa töihin veroporkkanoilla. Ulkomaalaisten hoitajien tuloa Suomeen pitää edistää parantamalla vetovoimatekijöitä sekä tehostamalla kansainvälistä markkinointia ja rekrytointia.

7. Mitä keinoja käyttäisitte vanhuspalveluiden kriisin ratkaisemiseksi ja inhimillisen hoivan turvaamiseksi kaikille ikääntyneille?

Jokaiselle ikäihmiselle kuuluu arvokas vanhuus. Vanhusten hoidon kriisin ratkaisemiseksi tarvitaan rahaa ja hoitajia. Hoitajamitoituksen nosto pitää peruuttaa, kunnes hoitajapulakysymys on ratkaistu. Muuten kotihoito kärsii ja välimuodon hoivakodit eivät pysty toimimaan, kun resurssit siirtyvät tehostettuun palveluasumiseen. Vanhukset joutuvat yhä enemmän sairaaloiden osastoille ja tehostettuun palveluasumiseen, jotka eivät edesauta vanhuksen hyvinvointia ja ovat erittäin kalliita yhteiskunnalle.

Omaishoitajat ovat erityisen tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa. Heidän jaksamistaan ja hyvinvointia tulee tukea tarjoamalla heille palveluja ja mahdollisuutta "lomaan". Myös taloudellisen tuen lisääminen omaishoitajille on yhteiskunnan sekä yksilön hyvinvoinnin näkökulmasta perusteltua.

8. Miten vahvistaisitte lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia? Miten torjuisitte nuorten syrjäytymistä?

Lasten ja nuorten hyvinvointi on tärkein sijoitus tulevaisuuteen. Lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt epidemian lailla. Ensiarvoisen tärkeää olisi aloittaa selvitystyö siitä, mitkä tekijät ovat lisääntyneen pahoinvoinnin taustalla. Lapset ja nuoret ovat meidän tulevaisuus. Tämän asian selvittäminen ja juurisyyhin puuttuminen on ensi vaalikauden tärkeimpiä asioita.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut pitää saada kuntoon. Se hoituu osoittamalla tarvittavia resursseja ja organisoimalla prosessit paremmin. Monipuoliset matalan kynnyksen ratkaisut ovat tärkeitä. Oppilaitosten tukipalvelut tulee olla kunnossa. Lapset ja nuoret tarvitsevat turvallisia kohtaamisia aikuisten kanssa. Kuraattorit, koulupsykologit ja nuorisotyöntekijät ovat osa tätä nuorten tukiverkostoa. Tarvitaan parempaa yhteistyötä oppilaitosten, perheiden ja viranomaisten välillä.

Huumeet ovat merkittävä nuorten kuolinsyy ja työkyvyttömyyden aiheuttaja. Suomi tarvitsee uuden vieroitushoitostrategian, joka yhdistää julkisen sektorin ja yksityiset toimijat. Tavoitteena tulee olla nopea hoitopääsy ja laadukas hoito.

Koulukiusaaminen on saatava loppumaan. Tarvitaan uusia lähestymistapoja. Nuoret on osallistettava mukaan kiusaamisen vastaiseen työhön. Kiusaaminen on oire pahoinvoinnista. Koulujen ja luokkien on oltava turvallisia ympäristöjä.

Jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus harrastukseen. Liike Nyt esittää lapsille ja nuorille suunnattua harrastusseteliä, joka mahdollistaisi jokaiselle nuorelle harrastuksen.

9. Miten huomioisitte eläkeläiset paremmin aktiivisena voimavarana yhteiskunnan rakentamisessa?

Verottaisimme eläkkeen ja eläkeläisen ansiotulon erillisinä tuloina, tarjoaisimme työvoimapulasta kärsivillä aloilla työskenteleville eläkeläisille veroporkkanan ja parantaisimme omaishoitajien asemaa ja arvostusta.

10. Millä keinoin nostaisitte suomalaisten osaamis- ja koulutustasoa? Millä keinoin vahvistaisitte varhaiskasvatusta ja perusopetusta niin, että jokainen perusopetuksesta valmistuva nuori omaa riittävän luku-, kirjoitus- ja laskutaidon? Miten vahvistaisitte kulttuurialan toimintaedellytyksiä? Miten tukisitte liikunnallisen elämäntavan yleistymistä?

Onnistunut koulutuspolku alkaa lapsen kasvua tukevasta varhaiskasvatuksesta ja jatkuu läpi elämän. Päiväkodeissa tulee olla tarpeeksi aikuisia läsnä, jotta lasten olo on turvallinen ja he voivat tuntea tulevaisuutensa kuulluksi ja nähdyksi. Työtä tukemaan tarvitaan päiväkotikohtaisia

avustavia työntekijöitä ja tuuraajat voisivat olla paikkakohtaisesti samoja. On tärkeää, että lapsen ympärillä olisi tuttuja naamoja. Se parantaa luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. Varhaiskasvatukseen työntekijöitä on arvostettava enemmän.

Liike Nyt esittää oppivelvollisuuden aikaistamista kaksivuotiseen esiopetukseen. Lapset tarvitsevat valmistavaa opetusta, jonka avulla he oppivat oppimaan ja motivoituvat uusien asioiden oppimisesta. Kasvavan maahanmuuttajaväestön johdosta uudistus on myös välttämätön. On kestävämpää aloittaa koulupolku ilman kotimaisen kielen taitoa.

Hyvä peruskoulu rakentuu rauhallisen oppimisympäristön ympärille. Peruskouluun tarvitaan opiskelurauha. Pahoinvoivat lapset, jotka häiriköivät eivät kuulu luokkaympäristöön. Inklusio, digilaitteet ja avotilat eivät romahtaneiden oppimistulosten ja tieteellisen tutkimuksen valossa vakuuta. Uudistuksia tehtäessä tulisi kuunnella opettajia.

Opettajien tulee saada keskittyä itse opettamiseen. Luokkakokoja tulee pienentää, jotta opettaja voi hallita ja opettaa luokkaa. Opettajilla tulee olla oikeus asettaa rajoja esimerkiksi ottamalla oppilaalta puhelimen pois.

Oppilaitoksiin tarvitaan lisää tukihenkilöstöä, jotta lasten kohtaamiin arkipäivän haasteisiin voidaan tarjota apua. Kuraattoreilla, koulupsykologeilla ja nuorisotyöntekijöillä on kaikilla oma tärkeä roolinsa. Tarvitaan monipuolista tukihenkilöstöä. Lapset tarvitsevat turvallisia kohtaamisia aikuisten kanssa.

Ammattikouluihin tarvitaan paremmat resurssit. On täysin pöyristyttävää ajatella, että koulussa missä usein keskitytään käsillä tekemiseen järjestetään tunnit verkossa. Ei ole ihme, että opintojen keskeytykset ovat nousseet.

Lukiouudistus ja sen seurauksen tullut todistusvalinta on epäonnistunut. Nuorille tulee vastuu päättää tulevaisuuden opiskelu ja uravalinnoista liian aikaisessa vaiheessa. Uudistus on tehnyt lukion yleissivistävästä välivaiheen opinnoista nuorille ahdistavan kokemuksen. Uudistus pitää muuttaa. Lisäksi lukioiden aloituspaikkoja on lisättävä.

Korkeakouluihin pääsy ja niistä valmistuminen kestävät molemmat liian kauan. Korkeakouluihin tulee lisätä aloituspaikkoja ja opinto-oikeuden tulee olla tiukasti rajattu. Liike Nyt esittää selvitystä tulisiko Suomessa olla Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian tavalla kandiditutkinto yleinen perustutkinto, jonka jälkeen siirrytään työelämään.

Tämän päivän tutkittu tieto on huomisen päivän opetusta ja koulutusta. Koulutuksen on perustuttava aina tutkittuun tietoon. Tutkimusrahoitusta ja perustutkimuksen edellytyksiä on vahvistettava. Korkeakoulujen taloudellista autonomiaa ja perusrahoitusta on mahdollisuuksien mukaan vahvistettava. Korkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyötä yritysten kanssa on lisättävä. Tieteellistä tietoa ja sen käyttöä kuvaa perusteltu kriittisyys, joka on olennaista korkeakoulutukselle. Sen myötä uudistuminen ja innovaatiot ovat mahdollisia. Tästä ei ole varaa karsia.

Jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus harrastukseen. Liike Nyt esittää lapsille ja nuorille suunnattua harrastusseteliä, joka mahdollistaisi jokaiselle nuorelle harrastuksen.

Panostaisimme kulttuurialalla erityisesti ruohonjuuritason palveluihin, jotka tukisivat lasten ja nuorten pedagogista kehittymistä ja lisäisivät sivistyspalvelujen saavutettavuutta tavallisen kansan keskuudessa. Taloustilanteen kehitys huomioon ottaen kulttuurinrahoitusta voidaan nostaa. Olemme esittäneet leikkauksia Ylen rahoitukseen, mutta olemme avoimia sille, että tästä vapautuneita varoja voitaisiin kohdentaa kulttuurin tukemiseen toisaalla.

11. Oletteko sitoutuneet parlamentaarisen TKI-ryhmän hyväksymään tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä? Sitoudutteko varmistamaan, että Suomessa on riittävästi osaajia tutkimus- ja kehittämistyöhön?

Olemme sitoutuneet siihen, että TKI-investoinnit on nostettava 4% BKT:sta vuoteen 2030 mennessä.

Suomi on tehtävä kotimaisille ja kansainvälisille yrityksille sekä kotimaalaisille ulkomaalaisille osaajille houkuttelevaksi kohteeksi sijoittaa, kehittää, innovoida ja tulla töihin ja opiskelemaan. Suomen osaamistason ja tuotteiden ja palvelujen jalostusarvon nostaminen ovat tulevaisuuden kannalta kohtalonkysymyksiä, jotta kauppataseen merkittävä alijäämä saadaan kurottua umpeen.

Liike Nyt haluaa Suomeen kestävän siirtymän erityistalousalueen. Tarkoitamme sillä erityistalousaluetta, johon tulevat yritykset saavat veroetuja, maata ja löytävät synergioita logistiikan ja muiden toimintojen osalta. Samalla on huolehdittava, että kansainvälisiä osaajia saadaan houkutelua alueelle innovoimaan ja kehittämään. Nyt on tartuttava toimeen ja hypättävä mukaan tähän megatrendiin. Mukaan tarvitaan valtio ja yritykset.

12. Millä keinoin olisitte valmiita keventämään ihmisille, yrityksille ja julkiselle sektorille normeista ja byrokratiasta aiheutuvia kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa?

Lainsäädäntötyön ja hallinnon kehittämisen yhteydessä tulee tehdä laajat vaikuttavuusarvioinnit kansalaisille ja yrityksille koituvista kustannuksista esimerkiksi byrokratian vaatiman ajankeston osalta.

Rakennuslupien myöntämiseen ja valituksien käsittelyyn tarvitaan lisää suoraviivaisuutta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitamiseen pitää ottaa käyttöön yhden luukun -periaate. Digitaalisia palveluja edistämällä yhteiskunnasta tulee dynaamisempi ja tehokkaampi. Kuntien tehtävä ei lähtökohtaisesti ole yritystoiminta. Erilaiset in-house yhtiöt ja julkisten hankintojen väärinkäytökset lisäävät tehottomuutta ja vievät resursseja.

13. Millä konkreettisilla keinoilla parantaisitte suomalaisen ruoantuotannon ja metsätalouden tulevaisuutta?

Kotimaisen ruoantuotannon omavaraisuus pitää säilyttää. Kotimaisen maataloustuotannon edellytysten turvaamiseksi on tukipolitiikkaa muutettava, niin että tuet kohdistuvat aidoille tuottajille. Nousseita tuotantokustannuksia on kompensoitava, jotta tuotanto ei vaarannu. Tiloilla tarvitaan energiaa ja lannoitteita.

Maatalous on yritystoimintaa. Nykyinen järjestelmä tekee maatalousyrittäjistä tukiriippuvaisia kun he joutuvat myymään tuotteensa usein jopa alle todellisten tuotantokustannusten. Koko järjestelmä pitää pitkällä aikavälillä muuttaa. Keskittynyt kauppa polkee tuottajahintoja, valtio pitää tilat pystyssä ja kauppa käärii voitot. Ruoan hinta Suomessa on Euroopan kärkipäässä. Järjestelmästä pitää muovata markkinaehtoisempi.

Metsätalous on historiallisesti ollut Suomen talouden selkäranka. Metsä on Suomen arvokkain luonnonvara. Meidän vihreää kultaa. Ennen kuin alamme rajoittaa valtion tai yksityisten metsien hakkuita pitää ottaa faktat huomioon. Suomi on tähänkin asti osannut hoitaa metsänsä ja hoitaa myös jatkossa. Metsien omistajat ja teollisuus tuntevat vastuunsa. Jos epäkohtia löytyy, niin ne pitää laittaa kuntoon.

Erityisen tärkeää olisi investoida metsätaloussektorilla vientituotteiden jalostusarvon nousuun. Suomessa tehdään hyvää kehitystyötä uusien puusta valmistettävien tuotteiden innovoinnissa. Tämän työn edellytyksiä on tuettava.

14. Miten edistäisitte talouskasvua, elinvoimaa sekä yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiä koko Suomessa? Miten vahvistaisitte Suomen houkuttelevuutta investointikohteena?

Yritykset ovat yhteiskunnan kehityksen ja talouden kasvun moottoreita. Niissä syntyvät innovaatiot ja työpaikat tuovat lisäarvoa yhteiskuntaan. Yrittäjyyden kannattavuuden ja investointien edistäminen luovat kasvua, työtä ja hyvinvointia.

Investointien edistämiseksi Liike Nyt esittää, että yritykset voisivat vähentää tekemiään investointeja yhteisöverosta. On koko yhteiskunnan etu, että Suomi on houkutteleva kohde investoinneille. Tarvitsemme radikaaleja toimia kilpailukyvyyn ja yritystoiminnan edistämiseksi. Suomesta on tehtävä vetovoimainen kohde yrityksille.

Haluamme parantaa erityisesti pk-yritysten toimintaedellytyksiä ja kasvumahdollisuuksia. Pk-yritykset ovat Suomen talouden vetureita. Yritystuet tulee ensisijaisesti suunnata pk-yritysten kasvun ja kehityksen tukemiseen.

Julkiset hankinnat ovat tärkeä osa toimivaa paikallistaloutta. Kuntien in-house-yhtiöt vievät tilaa yrittäjyydeltä kiertämällä hankintalakia ja kilpailutuksia. Julkisen tahon tehtävä ei ole harjoittaa yritystoimintaa. Yrittäjyydelle pitää antaa enemmän tilaa ja toimivat markkinat ovat koko yhteiskunnan etu. Tähän asiaan on puututtava.

Byrokratiaa pitää purkaa isolla kädellä. Yrittäjyydelle pitää olla tilaa ja mahdollisuuksia. Sääntö-Suomen sijaan haluamme yrittäjä-Suomen.

Työmarkkinoiden tulee olla joustavammat. Työntekijän palkkaamisen riskiä on madallettava pidentämällä koeaikaa ja helpottamalla irtisanomista. Yleissitova työehtosopimusjärjestelmä on purettava. Tarvitsemme työpaikoilla kulttuurimuutoksen, esimerkiksi suomenkielen osaamisen vaatimuksista on karsittava, jotta ulkomaisen työvoiman vastaanottaminen on ylipäättänsä mahdollista.

Kestävä siirtymä on yksi tämänhetken kansainvälisistä megatrendeistä. Se luo Suomelle mahdollisuuksia. Meillä on suuri määrä cleantech -patentteja ja hyvät mahdollisuudet saada houkuteltua kestävän siirtymän investointeja Suomeen.

Liike Nyt haluaa Suomeen kestävän siirtymän erityistalousalueen. Tarkoitamme sillä erityistalousaluetta, johon tulevat yritykset saavat veroetuja, maata ja löytävät synergioita logistiikan ja muiden toimintojen osalta. Samalla on huolehdittava, että kansainvälisiä osaajia saadaan houkuteltua alueelle innovoimaan ja kehittämään. Nyt on tartuttava toimeen ja hypättävä mukaan tähän megatrendiin. Mukaan tarvitaan valtio ja yritykset.

Lainsäädäntö on laitettava kuntoon, jotta uusille innovaatioille ja teknologioille on tilaa ja mahdollisuuksia kasvaa. Esimerkiksi pienydinvoimalat ja vetyteknologia edustavat energiateollisuuden tulevaisuutta, joiden kasvun ei saa antaa törmätä sääntöviidaksoon. Jos haluamme olla edelläkävijöitä, on meidän panostettava siihen. Valtio ei saa olla esteenä kehitykselle, vaan mahdollistaja antaen tukea ja tilaa yrityksille toimia.

Aurinko-, tuuli- ja ydinvoimaa koskeva lainsäädäntö, luvitukset ja sääntely tulee saada kuntoon, jotta voimme rakentaa uutta kapasiteettia ja tehdä edullisesta sähköstä yhden kilpailutekijän kansainvälisten yritysten investoinneille Suomeen. Haluamme, että Suomesta tulee kestävän siirtymän ja energiamurroksen voittaja kun katsotaan, minne näille aloille varatut mittavat kansainväliset investoinnit ohjautuvat.

15. Millä keinoilla vahvistaisitte kaupunkien ja kuntien elinvoimaa ja investointikykyä muuttuneessa toimintaympäristössä?

Kuntien tarjoamat palvelut ovat ensiarvoisen tärkeitä. Monissa pienissä kunnissa ympäri Suomea syntyvyys on matalaa ja palveluiden tarve kasvaa väestön ikääntyessä. Liike ei näe kuntien pakkoliitoksia ratkaisuna ongelmaan. Liikkeen visio on kuntien välinen yhteistyö hallinnon ja palvelujen välillä. Palvelujen ja hallintojen yhdistäminen mahdollistaa laadukkaammat palvelut, vähemmän byrokratiaa ja säästöjä. Ei ole mitään yhtä kaavaa, miten yhteistyötä tulisi tehdä, vaan tarkoituksena on, että kuntarajojen sijaan otetaan palveluiden järjestämisessä huomioon kuntalaisten etu. Yhteistyö tuo uusia mahdollisuuksia palvelujen kehittämiseksi ja vakauttaa kuntien talouksia.

Kunnan tehtävä ei ole lähtökohtaisesti harjoittaa yritystoimintaa. Elinvoimaisessa kunnassa on tilaa yritystoiminnalle ja reilulle kilpailulle. Luonnollisten monopolien, kuten vesilaitosten ja sähkönsiirron tulee olla julkisessa omistuksessa. Elinvoimaisuuden takaamiseksi jokaisen kunnan tulee löytää omat vahvuutensa, joiden varaan kunta pystyy luomaan tulevaisuutensa. Elinvoimaisen kunnan rakentamisessa yhteistyö julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä on avainasemassa. Esimerkiksi paikallisuuden painottaminen julkisissa hankinnoissa ja yhteistyössä tehty markkinointi hyödyttävät niin kuntaa kun sen yrityksiäkin.

Liikkumista kuntien välillä ja kasvukeskusten ympärillä tulee helpottaa. Tämä tarkoittaa erityisesti investointeja raide- ja tieliikenteeseen. Liike ei tue autoilun verotuksen nostoa missään muodossa. Kasvukeskukset, maaseutu ja kaupunkien keskustat pysyvät elinvoimaisena hyvien yhteyksien kautta. Sujuvat yhteydet tuovat vapautta päättää omasta asuinpaikasta, kun työssäkäyntialueet laajenevat.

Uskomme teknologisen kehityksen tuomiin uusiin mahdollisuuksiin järjestää yhteiskuntaa. Digitalisaatiolla on paljon potentiaali kehittää yhteiskuntaa sen eri alueilla. Julkisten palvelujen saatavuus, laatu ja tehokkuus on nyky-yhteiskunnassa suoraan yhteydessä uusien teknologioiden käyttöönottoon. Teknologiset ratkaisut luovat yksilölle vapauksia, kun esimerkiksi etätyöstä on tullut arkipäivää ja asioita voi hoitaa sähköisten palveluiden kautta. Kunnat tarvitsevat rahoitusta, jotta he voivat ottaa toimivat teknologiset työvälineet käyttöön. Järjestelmien ja toimintatapojen kehityksessä on syytä harkita keskistettyjä ratkaisuja. Tukea tarvitsevat myös kansalaiset jotta kukaan ei jää jälkeen teknologisessä kehityksessä ja joudu digiyhteiskunnan ulkopuolelle.

Julkiset hankinnat ovat tärkeä osa toimivaa paikallistaloutta. Kuntien in-house-yhtiöt vievät tilaa yrittäjyydeltä kiertämällä hankintalakia ja kilpailutuksia. Julkisen tahon tehtävä ei ole harjoittaa yritystoimintaa. Yrittäjyydelle pitää antaa enemmän tilaa ja toimivat markkinat ovat koko yhteiskunnan etu. Tähän asiaan on puututtava.

16. Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät keinot päästöjen vähentämiseksi? Millä keinoin olette valmiita edistämään Suomen hiilineutraalisuustavoitetta ja suomalaisten yritysten puhtaan viennin kasvattamista? Oletteko valmiita luomaan edellytykset uusille ydinvoimainvestoinneille ja pienydinvoimalle?

Liikkeen päätökset perustuvat tutkittuun tietoon. Alan tutkijoiden keskuudessa ilmastonmuutos nähdään lähes yksimielisesti yhtenä suurimpana riskinä ihmiskunnan ja luonnon tulevaisuuden kannalta. Ilmastotyössä on asetettava tavoitteita ja painotettava kansainvälisen yhteistyön merkitystä. Meidän on mahdollista hillitä ilmastonmuutosta sekä samaan aikaan rakentaa kestävää elinvoimaista yhteiskuntaa.

Kaikissa ilmastotoimissa pitää arvioida niiden vaikutus talouteen, työllisyyteen, yrityksiin ja kansalaisiin sekä myös omaisuuden, kuten esimerkiksi metsien, arvoon. On hyvä huomioida, että esimerkiksi kotimainen teollisuus on edennyt omissa hankkeissaan paljon rivakammin kuin on odotettu. Annetaan markkinoiden toimia.

Kestävä siirtymä on yksi tämänhetken kansainvälisistä megatrendeistä. Se luo Suomelle mahdollisuuksia. Meillä on suuri määrä cleantech -patentteja ja hyvät mahdollisuudet saada houkutelua kestävän siirtymän investointeja Suomeen.

Liike Nyt haluaa Suomeen kestävän siirtymän erityistalousalueen. Tarkoitamme sillä erityistalousaluetta, johon tulevat yritykset saavat veroetuja, maata ja löytävät synergioita logistiikan ja muiden toimintojen osalta. Samalla on huolehdittava, että kansainvälisiä osaajia saadaan houkutelua alueelle innovoimaan ja kehittämään. Nyt on tartuttava toimeen ja hypättävä mukaan tähän megatrendiin. Mukaan tarvitaan valtio ja yritykset.

Lainsäädäntö on laitettava kuntoon, jotta uusille innovaatioille ja teknologioille on tilaa ja mahdollisuuksia kasvaa. Esimerkiksi pienydinvoimalat ja vetyteknologia edustavat energiateollisuuden tulevaisuutta, joiden kasvun ei saa antaa törmätä sääntöviidakkoon. Jos haluamme olla edelläkävijöitä, on meidän panostettava siihen. Valtio ei saa olla esteenä kehitykselle, vaan mahdollistaja antaen tukea ja tilaa yrityksille toimia.

Olemme valmiita sitoutumaan uusiin ydinvoimainvestointeihin.

17. Miten torjuisitte luontokatoa ja vahvistaisitte luonnon monimuotoisuutta?

Luonnon monimuotoisuutta on suojeltava ja ylläpidettävä, jotta elämän edellytykset maapallolla voidaan turvata. Monet eliölajit ja luonnon ekosysteemit ovat ihmisen aiheuttamien haitallisten muutosten johdosta tulleet uhanalaisiksi. Luonnon monimuotoisuutta voidaan ensisijaisesti turvata luonnonsuojelualueilla sekä suojelemalla eliölajeja.

Esitämme, että vapaaehtoisuuteen perustuvat Nouse-, Helmi- ja Metso -ohjelmat sekä vesiensuojelun tehostamisohjelma tulee muuttaa pysyviksi.

Itämeren tervehtymisen kannalta ensiarvoisen tärkeää on saada päästöt kuriin. Ravinnepäästöjen ehkäisemiseksi ja Itämeren suojelun edistämiseksi esitämme parlamentaarisesti sovittua suunnitelmaa, jonka toimeenpanoon kaikki puolueet sitoutuisivat pitkälle ajanjaksolle.

18. Sitoudutteko Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa ja puolustusliitto Natossa? Oletteko sitoutuneet aloitteellisen ja rakentavan EU-politiikan tekemiseen mahdollisessa hallitusvastuussa? Mitkä ovat mielestänne Suomen tärkeimmät EU-vaikuttamisen kohteet vaalikauden aikana?

Liike Nyt sitoutuu Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa ja puolustusliitto Natossa sekä aloitteelliseen ja rakentavaan EU-politiikan tekemiseen mahdollisessa hallitusvastuussa.

Suomi ei enää ole poliittisesti idän ja lännen välissä, vaan osa läntistä yhteisöä, jossa institutionaalisina perustoina ovat Nato ja EU. Menestyminen niissä luo edellytykset menestymiselle YK:ssa ja muissa alueellisen ja globaalin yhteistyön rakenteissa.

Suomen tulee luoda parempi EU-strategia, jossa tunnustetaan itsekäämmin sekä Itämeren alueen jäsenmaiden että Suomen kansalliset edut. EU:n pohjoinen ulottuvuus ei enää tarkoita EU:n ja Venäjän epäonnistunutta ”energialiittoa”, vaan EU:n pohjoisten jäsenvaltioiden yhteistyön tiivistämistä ja niiden etujen parempaa huomioon ottamista unionissa sekä puolustusliitto Naton -jäsenenä. Suomen ei tule enää pyrkiä olemaan yksin luokan mallioppilas.

Suomen on tärkeintä vaikuttaa EU:ssa siihen, että unionin liittovaltiokehitys ei etene esimerkiksi yhteisvelan ja maiden välisien tulonsiirtojen ilmastopakettien sosiaalirahaston muodossa. Haluamme, että EU:n perussopimuksia kunnioitetaan ja kansallisen päätöksen alla olevat asiat jätetään myös jatkossa kansallisen päätöksenteon piiriin. Emme voi vielä tietää kaikkia esille tulevia asioita, mutta edellytämme, että Suomi parantaa ensi hallituskaudella EU-vaikuttamisen strategiaa ennakoivammaksi. Asioihin pitää pystyä vaikuttamaan ennen kuin päätökset on jo tehty.

Liike Nyt suhtautuu Euroopan unioniin myönteisesti. Haluamme, että Suomi on aktiivinen jäsen yhtenäisessä unionissa, jossa vallitsee tuotteiden, palvelujen, pääomien ja ihmisten vapaa liikkuvuus. Se on Suomen etu.

19. Miten rakentaisitte Suomen roolia aktiivisena sekä turvallisuutta ja vakautta lisäävänä Naton jäsenenä? Oletteko valmiita pitämään puolustusmenot 2

prosentissa BKT:sta ja tekemään tarvittavat panostukset Suomen huoltovarmuuden turvaamiseen?

Jotta Suomi voi olla kokoansa suurempi maailmalla, tulee sen olla aktiivinen jäsen kansainvälisissä organisaatioissa. Esitämme, että Suomi tavoittelee Naton esikuntaa perustettavaksi Suomeen. Strategisiin puolustukseen liittyvien seikkojen, kuten sotilastukikohtien osalta olemme avoimia.

Olemme valmiita pitämään puolustusmenot 2% BKT:sta ja tekemään tarvittavat panostukset Suomen huoltovarmuuden turvaamiseen. Ruoan- ja energiantuotannon omavaraisuuden ylläpitäminen ja toteuttaminen ovat tärkeitä.

20. Sitoudutteko jatkamaan Ukrainan aseellista, poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukemista?

Kyllä. Suomessa tulisi lisätä ammusten tuotantoa.

21. Miten vahvistaisitte sisäistä turvallisuutta ja oikeusvaltiota? Oletteko sitoutuneet oikeusjärjestelmän ja poliisin toimintakyvyn takaavien resurssien varmistamiseen? Millä keinoin torjuisitte jengi- ja nuorisorikollisuutta?

Olemme sitoutuneet siihen, että poliisille, pelastuslaitalle, syyttäjille ja tuomioistuimille myönnetään tarvittavat resurssit kansalaisten turvallisuuden ja oikeusvaltion toimivuuden takaamiseksi.

Jengi- ja nuorisorikollisuuden torjumiseksi tarvitaan tiukempaa lainsäädäntöä, jolla katujengit tukahdutetaan ennen niiden kunnolla alettua. Tarvitsemme parempaa yhteistyötä koulujen, viranomaisten ja perheiden välillä. Kaikilla alaikäisillä tulisi olla harrastusseteli, joka oikeuttaisi harrastukseen. Uusien ilmiöiden äärellä tarvitsemme lisää resursseja poliisille ennaltaehkäisevään toimintaan.

22. Sitoudutteko yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Suomen rakentamiseen? Sitoudutteko kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kunnioittamiseen?

Sitoudumme yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Suomen rakentamiseen. Sitoudumme kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kunnioittamiseen, mutta toteamme, että turvapaikanhakua koskevat kansainväliset sopimukset tulisi uudistaa, koska ne ovat nykymaailmassa liian alttiita hyväksikäytölle eivätkä palvele ajatusta kaikista eniten hädässä olevien auttamisesta. Tavoitteemme ei ole poistaa oikeutta kansainväliseen suojeluun, vaan muuttaa sopimuksia vastaamaan tämän päivän maailmaa.

23. Mikäli saatte tavoitteitanne hallituksen ohjelmaan, oletteko valmiita osallistumaan Petteri Orpon kokoamaan enemmistöhallitukseen ja sitoutumaan ohjelman toimeenpanoon kokonaisuudessaan? Jos ette ole valmiita osallistumaan hallitusvastuuseen, oletteko valmiita tukemaan puolueenne tavoitteiden toteuttamista hallituksen ulkopuolelta?

Olemme valmiita osallistumaan enemmistöhallitukseen ja sitoutumaan ohjelman toimeenpanoon kokonaisuudessaan. Liike Nyt on myös valmis edistämään puolueemme tavoitteiden toteutumista hallituksen ulkopuolelta.

24. Onko eduskuntaryhmällänne ehdottomia hallitusratkaisuun vaikuttavia kynnyskysymyksiä hallituksen ohjelman tai hallituskokoonpanon osalta?

Liike Nytin tavoitteena on hallitukseen osallistuminen. Kynnyskysymyksiä meille ovat valtion talouden sopeuttaminen, yrityksiä tukeva kasvupolitiikka, kestävän siirtymän vauhdittaminen sekä talouden kasvua edistävien rakenteellisten uudistusten toteuttaminen.